

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

This full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/15257>

Please be advised that this information was generated on 2014-11-11 and may be subject to change.

Quo vadis, administrator, director, referendaris?

De televisie, radio en krant deden ons in augustus kond van een aantal verontustende verschijnselen: hoge ambtenaren van Economische zaken vertrekken naar het bedrijfsleven, (belasting)inspecteurs van Financiën slaan dezelfde richting in, ja, zelfs een aantal van de volgens de diverse beleidsstukken van het Ministerie van onderwijs en wetenschappen nagenoeg immobiele, niet van hun stoel te branden, hoogleraren verlaat de maatschappelijk nog steeds zeer hoog aangeslagen functie voor een baan bij een bedrijf.

door
prof. mr. C. A. J. M.
Kortmann
hoogleraar te
Nijmegen

Er worden kamervragen over dit verschijnsel gesteld, er wordt gezegd, door een minister en door anderen, dat de salarissen moeten worden verhoogd, daar anders alle of ten minste vele van de beste ambtenaren – ik reken daar gemakshalve ook maar de hoogleraren toe – de ambtelijke dienst verlaten.

Men kan deze kwestie vanuit diverse gezichtspunten bezien. Men zou kunnen stellen: het is maar goed ook dat de beste ambtenaren in de particuliere sector werkzaam zijn; het is beter als het overheidsapparaat kwalitatief niet al te zwaar wordt, omdat er dan helemaal niets meer aan maatschappelijke speelruimte overblijft. Laten we dus de salarissen vooral niet verhogen. Ook kan men van oordeel zijn dat op deze wijze het vraagstuk van het teveel aan ambtenaren vanzelf (min of meer) wordt opgelost: zorg dat de ambtenaar niet al te best wordt betaald en het aantal ervan vermindert zonder twijfel.

De vraag is echter of de overheidsfunctionaris (en zeker de gemiddelde hoogleraar) zijn keuze voor de ambtelijke dienst voornamelijk laat bepalen door de hoogte van het (te verwerven) inkomen. Naar mijn oordeel spelen andere factoren een zeker

even belangrijke rol. De belangrijkste daarvan is ongetwijfeld de inhoud van de functie. Een ambtenaar die regelingen moet voorbereiden en/of uitvoeren, waarvan hij weet dat zij te ingewikkeld zijn en/of te hoge kosten met zich brengen en/of niet te handhaven zijn en/of binnen een paar maanden weer moeten worden vervangen en/of door iedere 'normale burger' waarmee hij spreekt voor volslagen krankzinnig worden versleten, zo'n ambtenaar, tenzij hij inmiddels volledig verambtenaard is, verlaat op een gegeven ogenblik de ambtelijke dienst, om zelfs tegen een lager salaris te kunnen werken.

Nu kunnen niet alle goede ambtenaren elders terecht. Voor ambtenaren van bij voorbeeld O en W en WVC valt elders niet veel te doen (helaas). Maar wel voor ambtenaren van EZ, Financiën, Landbouw en een aantal hoogleraren. Dezen kunnen elders en goed betaald, gaan strijden tegen de ingewikkeldheid van de (soms door hen zelf mee opgezette!) regelgeving op fiscaal-economisch terrein, of eindelijk weer eens dat werk – onderzoek – verrichten waarvoor zij waren aangesteld in plaats van te Wubben, te WWO-en, te VF-en, te AIO-en en wat dies meer zij. Goede ambtenaren zouden aanzienlijk gemakkelijker vast te houden zijn, indien 'de politiek' hen niet zou belasten met de totstandbrenging en uitvoering van allerlei hoogst dubieus beleid.

Een tweede factor hangt met de eerste samen: waarom trekken bedrijven graag goede ambtenaren aan? Ongetwijfeld, omdat die bedrijven zo goed en efficiënt mogelijk willen kunnen blijven functioneren, ondanks alle belemmeringen voortvloeiende uit overheidsmaatregelen. Om dat te kunnen, hebben zij mensen nodig die goed de weg kennen in de jungle van de regelgeving.

De vraag van de bedrijven naar goede ambtenaren zou ongetwijfeld afnemen, als de fiscale, de sociaal-economische en de milieuwetgeving eenvoudiger waren, ook te begrijpen door niet-superspecialisten. Kortom: goede ambtenaren behoeven niet te worden weggekocht, als er maar wordt gedereguleerd.

Natuurlijk zijn er ook factoren van financiële aard. Wat dacht u dat vele ambtena-

ren (soms wel eens) denken, als zij steeds weer horen van en lezen over een zwartgeldcircuit? Met wat zij verdienen is fiscaal niet of nauwelijks te knoeien, terwijl dat bij een aantal andere op papier even hoge inkomens betrekkelijk eenvoudig is. Er zijn dan ook landen, zo heb ik mij laten vertellen, waar van alle ambtelijke inkomens fiscaal een bepaald percentage mag worden afgetrokken, omdat men er van uitgaat dat ambtenaren financieel niet de dupe mogen worden van de mogelijkheid voor niet-ambtenaren belasting te ontgaan of zelfs te ontduiken.

Kortom: men past de wetgeving min of meer aan de (droevige) realiteit aan. In ons calvinistisch land is een dergelijke oplossing ondenkbaar. Zij hoort meer thuis in Latijnse streken, waar de wetgever veelal minder ethiek in zijn produkten stopt.

Maar al met al blijf ik van oordeel dat de uittocht van goede ambtenaren niet primair financiële oorzaken heeft. Het zijn de functie, het werkklimaat, de maatschappelijke waardering van het ambtenaarschap (die niet vergroot is sinds ambtenaren ook menen te moeten kunnen staken en dergelijke), de verhouding tot het politieke circuit, die grotendeels bepalend zijn voor de trouw aan de functie.

Vele van mijn collegae zouden er waarschijnlijk 10% of meer van hun inkomen voor over hebben, als zij niet meer werden gebombardeerd met alle paperassen uit Den Haag, met onbewezen diskwalificaties over hun functioneren, met pietluttige schrijfsels over werkplekken, prikklokken, nevenwerkzaamheden en dergelijke. Dergelijke overwegingen gelden met name ook voor de zwoegers op de Haagse departementen. Zij blijven, als het werk maar aantrekkelijk is, ook al scheelt dat een vakantie op Mallorca. Dat eiland is trouwens al vol genoeg.

Benoeming VNG

Het dagelijks bestuur van de VNG heeft drs. Y. C. T. J. Kortmann, burgemeester van Baarle-Nassau, benoemd tot lid van de Commissie voor het milieubeheer in de vacature-De Grood.

Congres bestuursdienst

Het congres *De bestuursdienst in beweging* van het CIOVB wordt niet op 20 oktober, maar op donderdag 25 oktober te Maastricht gehouden. In de NG van 31 augustus is een verkeerde datum genoemd.